

รายงานผลการดำเนินงานด้านสุขภาพสัตว์ ในโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ เดือน ตุลาคม 2566

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนล่าง

1. การตรวจวินิจฉัยและชันสูตรโรคสัตว์

วันที่ 19 ตุลาคม 2566 ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนล่าง ได้รับตัวอย่างจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จำนวน 1 ตัวอย่าง เป็นตัวอย่างซากแพะ จากค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ ผลการชันสูตร รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตัวอย่างจากโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ส่งตรวจเพื่อตรวจสุขภาพ ณ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนล่าง

เจ้าของ	ชนิดสัตว์	ชนิดตัวอย่าง	จำนวนตัวอย่าง	ผลการตรวจ
ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ	แพะ	ซาก	1	<u>ไม่พบ</u> รอยโรค (Non remarkable lesion) โดยวิธี Macroscopic findings
		อวัยวะ	5	<u>ไม่พบ</u> เชื้อแบคทีเรียก่อโรค โดยวิธีเพาะแยกเชื้อ
		อุจจาระ	1	<u>พบ</u> ไข่พยาธิ <i>Haemonchus</i> spp., <i>Strongyloides</i> spp. และพบเชื้อบิดในทางเดินอาหาร (<i>Coccidia</i> oocyte) โดยวิธี Simple sedimentation technique และ Flotation technique

2. การดำเนินการด้านตรวจสุขภาพสัตว์ ของคณะทำงานดูแลด้านสุขภาพสัตว์ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามคำสั่ง ศวพ. ภาคเหนือตอนล่างที่ 68/2564 เรื่อง แต่งตั้งคณะทำงานดูแลด้านสุขภาพสัตว์ โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วันที่ 20 ตุลาคม 2566 สพ.ญ. กมลทิพย์ เสนาชัย สพ.ญ. รอยพิมพ์ มะพงษ์เพ็ง และ น.สพ. สืบชาติ สัจจวาทิต จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนล่าง ร่วมกับเจ้าหน้าที่จาก สำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมืองพิษณุโลก และกลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก ให้บริการตรวจเยี่ยมดูแลสุขภาพแพะและให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่ โครงการแพะพระราชทาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ พร้อมให้คำแนะนำในการดูแลสุขภาพสัตว์ และการปรับปรุงฟาร์มเพื่อรองรับ GAP

โดยทางคณะทำงานฯ ดำเนินการปฏิบัติงานตรวจติดตามสุขภาพแพะที่ป่วยด้วยโรคผิวหนังขี้เรื้อนชนิด Sarcptic ซึ่งรักษาด้วยแชมพู Zymox® ซึ่งมีส่วนประกอบของ Lactoperoxidase Lysozyme Lactoferrin และ วิตามิน D3 มีคุณสมบัติช่วยลดอาการคัน กำจัดเชื้อแบคทีเรีย เชื้อรา และยีสต์ โดยการอาบน้ำสัปดาห์ละ 1 ครั้ง โดยได้กำชับและแนะนำการปฏิบัติให้ถูกต้องแก่เจ้าหน้าที่โครงการแพะพระราชทาน และคณะทำงาน

จากสำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมืองพิษณุโลก ร่วมกับคณะทำงานจากกลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก มอบหนังสือรับรองฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (GFM: Good Farming Management) พร้อมกันนี้คณะทำงานฯ ได้มอบวัสดุ เวชภัณฑ์ อุปกรณ์ในการเก็บตัวอย่าง ให้กับโครงการแพะพระราชทาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ

รูปที่ 1 คณะทำงานฯ จากศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนล่าง ตรวจสอบติดตามสุขภาพแพะที่ป่วยด้วยโรคผิวหนังซีเรื้อนชนิด Sarcoptic โดยได้กำชับและแนะนำการปฏิบัติให้ถูกต้องแก่เจ้าหน้าที่โครงการแพะพระราชทาน

รูปที่ 2 คณะทำงานจากสำนักงานปศุสัตว์อำเภอเมืองพิษณุโลก ร่วมกับคณะทำงานจากกลุ่มพัฒนาสุขภาพสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิษณุโลก มอบหนังสือรับรองฟาร์มที่มีระบบการป้องกันโรคและการเลี้ยงสัตว์ที่เหมาะสม (GFM: Good Farming Management) พร้อมกันนี้คณะทำงานฯ ได้มอบวัสดุ เวชภัณฑ์ อุปกรณ์ในการเก็บตัวอย่าง ให้กับโครงการแพะพระราชทาน อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ณ ค่ายสมเด็จพระเอกาทศรถ

3. คำแนะนำการใช้ยาและการรักษาในแพะ

เพื่อการควบคุมและกำจัดพยาธิตัวกลม (GI-nematode) ในแพะ ทางศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนล่างได้แนบคำแนะนำเพื่อการควบคุมและกำจัดพยาธิตัวกลม (GI-nematode) ในแพะ แกะ รายละเอียดตามรูปที่ 3 และคำแนะนำเพื่อการควบคุมและกำจัดบิด (Coccidia) ในแพะ แกะ รายละเอียดตามรูปที่ 4 ไปพร้อมกับผลทางห้องปฏิบัติการ และได้ติดตามทำความเข้าใจกับเจ้าหน้าที่ในการใช้ยาอย่างถูกต้อง

รูปที่ 3 คำแนะนำเพื่อการควบคุมและกำจัดพยาธิตัวกลม (GI-nematode) ในแพะ แกะ

คำแนะนำเพื่อการควบคุมและกำจัดพยาธิตัวกลม (GI-nematode) ในแพะ

ชนิดและขนาดยาและความถี่ที่ใช้ในการกำจัดพยาธิ			
ชนิดยา	Albendazole	Fenbendazole	Ivermectin
ขนาดยาที่แนะนำ	7.5 mg/kg	5 mg / kg	200 µg/kg
วิธีการให้ยา	กิน	กิน	ฉีดเข้าใต้ผิวหนัง
ความถี่	1 ครั้ง	ติดต่อกัน 3 วัน	1 ครั้ง

คำแนะนำเพื่อการควบคุมและกำจัดพยาธิ

1. ภายหลังจากการใช้ยากำจัดพยาธิแล้ว ควรให้อาหารแร่ธาตุเสริมเพื่อบำรุงร่างกายสัตว์และจะต้องมีการควบคุมเพื่อไม่ให้สัตว์ได้รับพยาธิซ้ำอีก
2. ลดการปนเปื้อนของไขพยาธิบริเวณพื้นที่เลี้ยงสัตว์ โดยการจัดการด้านสุขาภิบาลกำจัดมูลสัตว์บนพื้นคอกให้แห้งสะอาดอยู่เสมอ ไม่ให้มูลสัตว์บนเบื่อนที่ให้อาหารและน้ำเพื่อป้องกันการฟักตัวของไขพยาธิ
3. หลีกเลี่ยงการให้สัตว์ลงแปลงหญ้าที่ชื้นแฉะ เพราะอาจทำให้ติดพยาธิได้ง่ายจากตัวอ่อนของพยาธิที่อาศัยอยู่ในแปลงหญ้าที่ชื้นแฉะนั้น
4. หมุนเวียนการใช้ทุ่งหญ้าโดยการให้สัตว์ชนิดอื่นเข้ากินหญ้าหรือไถกลบหรือการปล่อยสัตว์ลงไปกินหญ้าเป็นระยะ
5. ควรเพิ่มพืชอาหารสัตว์ประเภทพืชตระกูลถั่ว กระจิน โปะทะเล และใบข่อย โดยควรปลูกพืชตระกูลถั่วเพิ่มเติมที่ริมรั้วในแปลงเลี้ยงสัตว์ เพื่อให้สัตว์สามารถแทะเล็มกิน ซึ่งเป็นการป้องกันการติดพยาธิจากมูลของสัตว์ตัวอื่นได้อีกวิธีหนึ่ง

รูปที่ 4 คำแนะนำเพื่อการควบคุมและกำจัดบิด (Coccidia) ในแพะ แกะ

คำแนะนำเพื่อการควบคุมและกำจัดบิด (Coccidia) ในแพะ แกะ

ชนิดและขนาดยาและความถี่ที่ใช้ในการกำจัดพยาธิ			
ชนิดยา	ขนาดยาที่แนะนำ	วิธีการให้ยา	ความต่อเนื่อง
Lasalocid	0.5 – 1 มก/กก	กิน	4 สัปดาห์
Decoquinate	0.5 มก/กก	กิน	4 สัปดาห์
Monensin	10-30 กรัม/ตัน	ผสมอาหาร	4 สัปดาห์
Amprolium	50 มก/กก	กิน	21 วัน
Sulfaquinoxaline	13 มก/กก	กิน	4 สัปดาห์
Sulfamethazine	11- 238 มก/กก	กิน	4 สัปดาห์
Salinomycin	382 กรัม/ตัน	ผสมอาหาร	4 สัปดาห์

คำแนะนำเพื่อการควบคุมและกำจัดพยาธิ

การควบคุมโรคบิดให้ได้ผลดีโดยการปรับปรุงความสะอาดรวมกับการใช้ยาในกลุ่ม coccidiostats และมาตรการอื่น ๆ ได้แก่

1. ป้องกันไม่ให้จำนวนสัตว์ ต่อกอกหนาแน่นเกินไป ซึ่งจะทำให้สัตว์ มีโอกาสได้รับเชื้อจากการปนเปื้อนในคอก
2. เปิดให้แสงแดดส่องผ่านคอก เพื่อทำคอกให้แห้ง ซึ่งจะเป็บบังคับสำคัญในการฆ่าเชื้อระยะ oocyst หรือทำให้ oocyst ไม่สามารถพัฒนาต่อจนเป็นระยะติดต่อไป
3. ลดการทำให้เกิดอาการเครียดในสัตว์ และการปรับสารอาหารที่สัตว์จะได้รับมีส่วนสำคัญของการเกิดโรค
4. การใช้ยา coccidiostat ใน การควบคุมโรคติดต่อกัน 4 สัปดาห์ เพื่อควบคุมอาการของโรคไม่ให้แสดงอย่างเต็มที่
5. การตรวจอุจจาระเป็นระยะ ๆ หลังจากให้ยา จะช่วยสังเกตได้ว่าเชื้อเริ่มมีการติดต่อยาเกิดขึ้นหรือไม่